

**R. P. Antonii De Escobar Et Mendoza, Vallisoletani,
Societatis Iesv Theologi, Vniversæ Theologiæ Moralis,
Receptiores Absqve Lite Sententiæ nec-non
Problematicæ Disquisitiones ... Volumen ...**

Virtvtes Theologicæ. Libro Triplici Fidei, Spei, & Charitatis materias expono

**Escobar y Mendoza, Antonio de
Lugduni, 1663**

Caput 14. Circa Excommunicationem Canonis Si quis suadente 17. quæst.
4. de Clerici percussione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80695](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80695)

tio habendi Bullae huius transumptum, sub mortali sit.

461
Non est sub mortali.

Non est sub mortali ex vi Bullae. Quia licet plerumque verba imperativi modi praecepti obligationem inducant, si est gravis materia: at in praesenti non videtur gravis esse materia, neque necessaria admodum ad finem à Pontifice intentum, cum possit hic facile obtineri, quin Bullae transumptum quis apud se habeat. Nam ex eo, quod apud alium sit, ipsaeque huic omnia ibi contenta referat, illorum notitiam perfectam poterit habere. Sic Alterius lib. 5. dispu. 22. cap. 7. col. 1. Anton. de Soufa cap. 18. num. 2. Et probabile satis affirmat esse Palao de Censur. disputation. 3. punct. 22. numero 10.

462
Sub mortali est.

Sub mortali est. Quia verba imperativi modo prolata in legibus praeceptum continent. Retentio autem Bullae, illiusque diligens lectio imperativi modo in Bulla profertur. Penes se habeant, studeant, &c. Ex alia parte materia gravis esse videtur, utpote animarum cura, ac regimini non levis necessaria: ergo. Ita Vgolinus hic. part. 3. cap. 7. num. 3. Duardus lib. 3. Paragraph. 8. question. 1. num. 3. Bonacin. de Censur. Bull. disputation. 1. quaest. 22. punct. 7. num. 5.

463
Primam sententiam teneo.

Teneo primam sententiam cuius fundamentum secundae rationem infirmavit. Præterea tamen si Pontifex vellet sub mortali obligare ad hanc retentionem, & lectionem, cur omisit illa verba: *In virtute sanctae obedientiae*, quæ Superiori clausula apposuerat? Tacite quidem ea omissione indicavit longe minori obligatione adstrictos esse curam animarum habentes, aliosque Presbyteros ad transumptum retinendum, quam adstricti sunt Praelati ad illius publicationem, quam sub obedientia virtute facere tenentur.

CAPVT XIV.

Circa Excommunicationem Canonis Si quis suadente 17. quaest. 4. de Clerici per-
cussione.

DVBIUM CVI.

Clerici criminosi, ioculatores, incorrigibiles amittuntne ipso iure fori privilegium, si sint in Sacris constituti?

464
Non amittunt.

ON amittunt. Quia Clerici constituti in sacris privilegio fori gaudent, quovisque deprenderentur realiter, vel per sententiam Iudicis eo privilegio denudentur. Cap. Cum non ab homine, de iudiciis, ubi post incorrigibilitatem Clericus potestati laicæ com-

mittitur puniendus. Igitur non ipso iure ob incorrigibilitatem privilegio fori priuantur. Sic Lupus tit. de libert. Ecclesiastic. part. 2. question. 5. num. 5. & 9. & quaest. 8. num. vnic. Suarius lib. 4. adverb. Reg. Angl. capit. 17. numer. 24. Layman. lib. 1. tractat. 5. part. 2. cap. 5. numero 4.

Amittunt quidem. Quia trina monitio, quæ fit incorrigibilis, sententiae degradationis, seu privationis æquivalere videtur. Ita Gloss. ad quidem. cap. 1. de Apostat. Coarctuias pract. 99. cap. 31. num. 2. Julius Clar. Paragraph. final. question. 36. numer. 23.

Crediderim, requiri necessario authenticam declarationem incorrigibilitatis, & regulariter degradationis, seu privationis sententiam. Legem Ferdinandum de Castro Palao tractatu 22. de immunit. person. Eccles. late hoc probans.

DVBIUM CVII.

Omnia requisita, ut Clericus fori privilegio gaudeat, requiruntne ut privilegio Canonis perfruatur?

REquiruntur quidem. Quia ex Tridentino sess. 23. cap. 6. hæc omnia requiruntur, ut Clerici in minoribus constituti privilegio fori gaudeant, scilicet, tonsuram, & habitum Clericalem communiter gestare, & ex licentia Episcopi alicui Ecclesiae inferuire, vel in aliqua publica Academia litteris vacare, sed privilegium Canonis inferius est fori privilegio, quippe privilegium Canonis iure tantum positum est introductum: privilegium vero fori ex iure diuino provenit. Ergo Clerico, cui non competit fori privilegium, nec Canonis competere debet. Sic Mánuel. lib. 1. sum. cap. 80. num. 17. Bannes 2. 2. quaest. 12. art. 1. dispo. 3. Suarius disp. 22. sect. 1. num. 11. Coninch. disp. 14. dub. 15. n. 164. & alij.

Non requiruntur. Quia iure communi Clerico in minoribus ordinibus constituto concessum erat Canonis privilegium, tamen si alicuius Ecclesiae servitio non fuisset additus, neque in aliqua Schola ex licentia Episcopi versaretur. At Tridentinum solum restringit privilegium fori: ergo privilegium Canonis sub dispositione iuris communis est relatum, iuxta Leg. Præcipimus. Cod. de appellat. Sunt enim hæc privilegia omnino distincta. Ita Nauar. lib. 5. consil. tit. de privileg. cons. 24. Molina tractat. 3. de iustit. disputation. 54. numer. 9. Auila part. 1. cap. 1. disputation. 2. dubio 9. conclusion. 3.

Hoc teneo sciens ita Sacram Congregationem declarasse. Præterea licet Canonis privilegium inferius sit privilegio fori, est tamen personis Ecclesiasticis, eorumque statui magis est necessarium, cum grauius offendantur ex vexatione personali, quam ex forensi iudicio. Præterquam quod privilegium fori cedit aliqualiter in laicæ potestatis diminutionem: at privilegium Canonis in nullius cedit præiudicium. Ergo mirum non est, plures conditiones pro privilegio fori requiri, quam pro Canonis.

Secl. II. De Excommunicat. Dubia. 243

nis privilegio. Demum Tridentinum haud est nobis contrarium. Non enim dixit, seruandam esse constitutionem Bonifacii VIII. in cap. Clerici, de Clerico coniug. in 6. pro omnibus Clericis, sed pro Clericis coniugatis; hi enim nec privilegio fori, nec Canonis gaudent, nisi conditiones à Concilio præscriptas obseruent.

DUBIUM CVIII.

Clericus se ipsum vulnerans, afflicturne hac Excommunicatione?

⁴⁷⁰ *Excommunicatio afflicturne.* Si quis seipsum malitiose occidat, aut vulneret, vel sui occisionem, aut vulnerationem iniuriosam consulat, aut præcipiat, hac Censura efficitur. Quia de ipso verificatur violentas manus in Clericum inicere. Sic Abbas ad cap. Contingit. Nauarr. summ. cap. 27. num. 78. Sayrus lib. 3. cap. 16. num. 20. Suarius disp. 2. sect. 1. num. 59. Coninch. disp. 14. num. 170. Bonacina disputa. 2. de excommunicat. question. 4. puncto 2. sine.

⁴⁷¹ *Non afflicturne.* Non afficitur. Quia Pontifex videtur locusus de tertia persona offendente, & ab offensa distincta. Ut colligitur ex illis verbis: Si quis, suadente diabolo, manu violentas in Clericum intulerit. Ita probabiliter Suar. & Bonac. citati.

⁴⁷² *Præsumptio hæc.* Existimo hoc probabiliter sustineri posse, attamen à prima sententia communi equidem tunc hæc, non esse recedendum.

DUBIUM CIX.

Si quis post mandatum, vel consilium Clerici percutiendi, id reuocet ante patratum delictum: liberaturne ab hac Censura, etiamsi mandatario sit huiusmodi reuocatio ignota?

⁴⁷³ *Nonnulla suppono.* Scis, extendi hanc excommunicationem ad mandantes percutiendi: debereque subsequi, ut mandans, vel consulens excommunicatione innodetur. Quod si posito mandato, vel consilio, poenitentia ductus mandatum reuocet ante patratum delictum, quæsierim, num ut ab excommunicationis liberetur incursione, sit necessarium, ut reuocatio hæc mandati nota mandatario sit?

⁴⁷⁴ *Necessarium non est.* Necessarium non est, præcipue cum impossibile est ad notitiam mandatarij venire. Quia non videtur credendum affici excommunicatione, qui ex poenitudine reuocauit mandatum vel consilium, cum iam illius peccati reus non est, sed in gratia existit. Sic Glossa ad cap. Cum quis, de sent. excomm.

⁴⁷⁵ *Necessarium est.* Necessarium est, reuocationem notam fieri mandatario, vel ei, qui consilium id accepit. Quia dum reuocatio mandati, vel consilij eis nota non est, præsumendi necessario sunt ex vi mandati, vel consilij moueri ad percutiendum. At excommunicatio lata est in eos, quo-

rum mandato, vel consilio Clericus offenditur, ergo. Ita Bonacina de Censur. in par. disput. 2. quest. 1. punct. 6. sect. 1. §. 1. num. 4. Suarius disp. 44. de Irregul. sect. 3. num. 3. Lessius lib. 2. cap. 13. dub. 3. num. 17. Layman. libr. 1. tractat. 5. part. 2. cap. 5. num. 7. Auila part. 2. cap. 5. disput. 3. dub. 7. conclus. 2. Molina tractat. 3. dispensation. 5. num. 3. Coninch. dispensation. 14. dubio 15. numero 176 & 183.

Hanc sententiam vnice tenendam existimo. Cui non obest, quod eo tempore, quo ille excommunicationem contrahit, in gratia existat. Quia ad contrahendam excommunicationem nunc tenentur, & irregularitatem, non est opus delictum formaliter committi tempore contractionis: sufficit, si antea sit patratum. Vt contingit in eo, qui propinato veneno, vel emissa sagitta, Clericum occidit, cuius delicti ante Clerici mortem poenituit, qui non ideo ab excommunicatione, & irregularitate excusatur. Quia his poenis contrahendis sufficientem causam præstitit: hæc poenæ simul cum gratia Dei compatari possunt.

DUBIUM CX.

Mandauit quis, vel consuluit Clerici percutiendum, sed postea sufficienter prudentis arbitrio reuocauit mandatum, vel consilium: Hec reuocatio sufficitne, ut ab Excommunicatione incursione liberetur?

⁴⁷⁶ *Nonnulla suppono.* Ad hanc excommunicationem vitandam non sufficit reuocationem mandati, vel consilij notam fieri mandatario, vel consiliario, ut Dub. 150. vidimus, sed opus est ut reuocatio efficax sit, & mandati, aut consilij positi motionem tollat: alias delictum ex vi mandati vel consilij patratum censetur. Coninch. disputat. 14. dub. 15. numero 183. Molina tractat. 3. disp. 5. num. 3. Quæsierim vero, si mandatum, vel consilium quis sufficienter reuocet arbitrio prudentis, attamen mandatarius, vel consiliarius illo prius dato permouetur ad facinus perpetrandum, vel quia credit reuocationem fieri non serio, & ex animo, sed fide, & ob poenam vitandam: vel quia rationes pro reuocatione allatæ non destrunt præcedentes, an in excommunicationem huius Canonis incidat?

Non incidit. Quia facta reuocatione mandati, vel consilij, de se efficaci, non est censendus mandatarius, vel consiliarius eo moueri, sed ex malitia, cum reuocationi stare possit, & debeat. Sic Syluest. verb. Homicidium 1. num. 11. Nauarra de restit. lib. 3. cap. 4. num. 27. Layman. libr. 1. tractat. 5. part. 2. capit. 5. numero 7. Auila part. 2. capit. 5. dispensation. 3. dub. 7. conclus. 3.

Incidit plane. Quia facinoris causa fuit medio suo mandato, vel consilio, quod de facto illa reuocatione remouere non valuit. Quem admodum in excommunicationem incidit, qui propinato veneno Clericum occidit, tametsi diligentiam ad impediendum damnum adhibuerit. Ita Lessius lib. 2. cap. 13. dub. 3. numero 18. Coninch dispensation. 22. dub. 15. num. 183. Anton. Gomez libr. 3. resolut. cap. 3. num. 40. & 44. Molina

476

Hanc sententiam vnice tenendam existimo.

477

Nonnulla suppono.

478

In Censura non incidit.

479

Incidit quidem.

Molina *tractat. 3. disputat. 52. num. 2.*
 & 3. Nauarr. *summa capite 27. nume-
 ro 33.*

480
 Auctoris
 resolutio.

Crediderim, reuocantem mandatum, vel consilium sufficienter prudentis arbitrio, excommunicationem, neque irregularitatem, aut restituendi obligationem contrahere. Quia eo casu præsumi non debet, mandatum, vel consilium causam esse delicti. Quod si rogites, quando nam censeatur quis mandatum, vel consilium sufficienter reuocasse? Respondeo sufficienter reuocatum, si verbo, Epistola, vel intermuncio serio reuocationem mandatario, vel consiliario signi fieret.

DVBIVM CXI.

*Ad hanc Censuram incurrendam satisne
 est non impedire percussorem cum
 possis: sed debes esse ex
 iustitia obli-
 gatus?*

481
 Censuram
 incurris.

Incurris Censuram tametsi solum ex charitate obligatus sis impedire Clerici percussorem. Quia textus in cap. *Quanta* absolute & sine restrictione loquitur de iis omnibus, qui manifesto facinori desunt obuiare, cum possint. Sic Suarius *disputat. 22. section. 1. numer. 56* Fillicius *tractat. 15. numer. 31* Sayrus *lib. 3. cap. 26. numer. 24* Medina *Cod. de restitu. quæstion. 7.*

482
 Non incur-
 ris.

Censuram non incurris non impediens cum solum potes, nisi ex iustitia sis obligatus. Quia ille consensus in percussorem Clerici consensus est hac Censura puniri, qui secundum moralem estimationem fauor, & auxilium esse reputatur, ut constat ex illis verbis, *Eos delinquentibus fauere interpretatur: & præterea qui statui Clericali iniuriolosus est. At qui solum ex charitate, sed non ex officio tenetur percussorem impedire, moraliter non censetur percussioni fauere, neque iniuriolosam actionem Clericali statui præstare. Nam omittens ex charitate solum negative se habet, non positive etiam moraliter, ideoque damna ex facinore secuta ei non imputantur. Ita Nauarr. *sum. c. 27. n. 78* Laym. *l. 1. tr. 5. p. 2. c. 5. n. 6* Bona. *d. 2. de Cens. q. 4. p. n. 1. §. 2. n. 8* Molina *tr. d. 52. n. 6* Coninch. *d. 14. n. 174* Auilap. *2. c. 3. d. 3. dub. 8* Henriq. *l. 14. c. 12. n. 7. litt. H.**

483
 Hoc defen-
 do.

Hoc ego adeo verum existimo, ut licet ex odio, & prauo affectu omittas impedire percussorem, adhuc te hac Censura non illigari. Quia non ob prauum effectum, sed ob actionem iniuriolosam hæc excommunicatio est lata. Neque prauus affectus constituit omissionem iniuriolosam, si ex se iniuriolosam non est. Illi autem censentur ex iustitia obligati ad percussorem impediendam, quibus percutientes subduntur. Quin imo ille, qui videt, seu probabiliter timet nomine ipsius percussorem esse patranda, ex iustitia obligatus est ad illud damnum impediendum, ut placet Molina *tr. 2. d. 729. nu. 6.* & Nauarro *c. 27. n. 231.*

DVBIVM CXII.

*An Paterfamilias possit filium etiam in
 Sacris constitutum moderate puni-
 re sine huius Censura in-
 cursione?*

Vidimus *section. 1.* plures esse causas ab hac Censura excusantes, inter quas correptionis titulum annumerauimus. Vnde licitum præmittitur est Prælo Ecclesiastico, & Magistro discipulum Clericum etiam in Sacris constitutum vinculis illigare, & castigatione moderata punire, pro ut ratio culpæ, & personæ qualitas exigat, & fuerit consuetudine receptum. Cap. *Ex tenore. Cap. Cum voluntate, de sentent. excomm.* Sub Magistro venit intelligendus Pedagogus, & quicumque alius, qui ad honestum aliquid docendum, vel in officio Clericos continendos assumitur. Molina *disputat. 56. num. 3.* De patre vero, grauis est dubitatio, num filios, & con sanguineos etiam in Sacris constitutos possint moderate punire? Dixi, *Etiam in Sacris constitutos.* Nam si in minoribus constituti sint, omnes conveniunt, moderate puniri posse. Cum voluntate, de sent. excomm.

Paterfamilias potest filium sibi subdimm etiam constitutum in Sacris punire. Quia Sac. Paterfamilias non eximit filium à patria potestate, sed æque patri subdimm relinquit, ac antea erat. At antea poterat pater filium moderate corrigere, pro ut culpæ qualitas, & personæ exigat circumstantia: ergo etiam poterit sacris initiatum. Sic Diu. Antonin. *3. part. titul. 24. cap. 1. §. 2. casu 12* Nauarr. *summa. cap. 27. num. 82* Auila *part. 1. cap. 5. disputat. 3. dub. 11. casu 1* Suarius *disputat. 22. section. 1. num. 49* Fillicius *tractat. 15. cap. 1. quæstion. 1.* Coninch. *disputat. 14. numer. 192* Bannes *2. 1. quæstion. 65. articuli. 2.* Valentia *2. 2. quæstion. 9. puncto vniço, & alij.*

Patrifamilias concessum non est correctionis gratia filium punire in sacris constitutum. Quia in Canon. *Si quis suadente* omnibus generaliter est prohibitum, violentas manus in Clericum iniicere. At nullibi concessum est patri correctionis gratia in filium sacris initiatum manus iniicere violentas, quin potius colligitur, id expresse esse prohibitum eodem in Canone, à contrario sensu ducto argumento. Si quidem ibi conceditur patrifamilias punire correctionis gratia adolescentem in minoribus gradibus constitutum: ergo tacite denegatur potestas puniendi, cum filius est constitutus in sacris. Ita Gloss. *ad cap. Cum voluntate, ver. b. Insuperiorum graduum* Hostiens. Abbas, Butri, & Zabarel. *ibi.* Angel. *verb. Excommunicatio §. casu 1. §. 10.* Molina *tractat. 2. disputat. 228. & tract. 3. disputat. 56. numer. 6* Layman. *lib. prim. tractat. qui t. part. secund. cap. quint. numer. 9.* Et sub dubio Sorus *lib. 5. de instit. quæstion. 1. articuli. 2.*

Idem affirmo. Quia potestas concessa patrifamilias conceditur propinquis comparatione propinquo, qui sunt in minoribus gradibus constituti cap. *Cum voluntate.* At propin-

Secl. II. De Excommunicat. Dubia. 245

quis non permittitur, constitutos in Sacris percutere. Ergo nec parenti est permittendum. Verum ob reverentiam Sacri Ordinis non est permittendum Prælati Episcopo inferioribus per alium, Clericum corrigere, & casu quo aliquando id necessarium fuerit, cauetur, ut fiat per Clericum, & non per laicum. Quia indecens est, laicum manus violentas in Clericum iniicere, etsi correctionis gratia fiat. At regulariter paterfamilias laicus est: Ergo credendum est correctionem filiorum saltem qui sunt in Sacris constituti, ei esse prohibitam.

DUBIUM CXIII.

An Magistri Clericos discipulos possint per laicos punire?

⁴⁸⁸ *Nonnulla* *supra.* **S**Cio, punitionem huiusmodi Prælati per se ipsos geri esse permittum: nec posse per alios eam præstare, nisi aliqua necessitas urgeat: & tunc non per laicum, sed per Clericum correctio est adhibenda *Cap. Vniuersitatis, de sentent. excomm.* At etsi hoc verum sit ex rigore iuris, consuetudine autem est introductum, ut Prælati mediis laicis Ecclesiasticos capiant, & in vincula coniciant, & publica flagellorum punitione afficiant, etsi fuerit opus, torqueant ac in tirenibus puniant. Prælati vero Regularibus privilegio Alexandri VI. relato in *Comp. privileg. Minorum, verb. Absolutio ordinaria, §. 20.* & indulto Leonis X. *ibidem* commemorato §. 27. concessum est, ut disciplinæ causa Religiosos Clericos sibi subditos diuerberent mediis aliis Religiosis etiam laicis, siue conuersis. Quo privilegio aliorum Ordinum Prælati fruuntur per viam communicationis. De Magistris vero grauior est dubitatio, num Clericos Discipulos per laicos punire possint?

⁴⁸⁹ *Non possunt.* **N**on possunt. Quia Prælati & Iudicibus Ecclesiasticis solum capturam, torturam, & publicam punitionem permittitur per laicos geri, non autem secretam punitionem, & que punitum non infamat. At Magistris sola punitio concessa est: Ergo nequeunt illam mediis laicis exercere: iam enim videretur punitus infamari. Omnes sic communiter.

⁴⁹⁰ *Posse equidem.* **P**ossunt equidem. Quia spectato iure naturæ hæc correctio non est illicita: non enim potest violentia reputari. *ca. de sent. excomm.* At iure positivo solis Prælati & Iudicibus Ecclesiæ interdictum, ne Clericos, vel Religiosos mediis laicis corrigan, *c. Vniuersitatis, de sent. excomm.* Cui dispositioni magna ex parte derogatum est *c. Ut fame, eodem tit. & c. Si Clericus eodem tit. in 6.* Ergo cum Magistris, parentibus, & propinquis non sit prohibitum discipulos Clericos per laicum punire, id absque timore excommunicationis præstare poterunt. Ita Molina *d. 56. nu. 8. Laym. l. 1. tr. 5. p. 2. c. 5. n. 9. Coninch d. 14. n. 192.*

⁴⁹¹ *Hos sequor.* **H**os sequor. Quia Magister laicus potest Clericum in minoribus constitutum punire, & pater filium, & propinquus sibi aliquantulum subditum: ergo poterit medio alio laico eam punitionem præstare, partim quia in ea punitione nulla iniuria deprehenditur argum. *c. Si Clerici*; partim quia ipsis Magistris potius quàm executoribus punitio *Esob. & Mend. Theol. Moral. Tom. VI.*

illa per alium facta tribuitur, ut notatur *cap. Ut fama, de sent. excomm.*

DUBIUM CXIV.

Ut percussus Clericum cum vxore, matre, sorore, aut filia inuentum ab hac censura excusetur, debeat cum in continenti percutere?

⁴⁹² *Questionis status.* **O**B difficultatem, quam ius Canonicum agnoscit temperandi dolorem, cohibendique vindictæ impetum in eo, qui videt suam uxorem, matrem, sororem, aut filiam turpiter ab aliquo Clerico pollui, percussorem illius ab hac excommunicatione excusat. *Cap. Si vero, de sent. excomm.* Censetur autem turpiter Ecclesiasticus agere, non solum si in actu fornicationis inueniatur, sed etiam si vacans amplexibus, osculis, aliisve tactibus turpiter sit inuentus. Solum est difficultas, an ut percussus Clericum cum vxore, matre, sorore, aut filia turpiter agentem, ab excommunicatione liberetur, debeat necessario eum in continenti percutere?

⁴⁹³ *Non debet necessario.* **N**on debet necessario, sed etiam si post longum tempus percutiat excommunicationem non incurret. Quia restrictio hæc, quod percussio in continenti fiat apponitur in clausula antecedenti, ubi sermo est de defensione propria: Ergo tacite indicatur huic clausulæ non esse necessarium accommodandam. Præterea hæc percussio non est, quæ excusatur ob titulum defensionis, sed ob difficultatē grauē temperandi tristitiam, & dolorem ex iniuria conceptum, cohibendique vindictæ impetum. At hæc difficultas etiā transacto actu subsistit: quippe iniuria illata, & læsus honor perseverat. Sic quidam Doctor, quam presso nomine affert Castro Palao de *Censur. disputatio. 3. punct. 23. Paragrapho tertio num. 14.*

⁴⁹⁴ *Necessarium debet.* **N**ecessario debet percussio in continenti fieri, nec alias erit percussus ab excommunicatione liber. Quia *Cap. Si vero* textus solum excusat eum, qui percussit Ecclesiasticum turpiter inuentum cum vxore, matre, filia, vel sorores percussantis. At si post delictum commissum percutiat, non percutit formaliter inuentum, sed quem actu inuenit: sed percutit alio tempore repertum. Non igitur potest à censura excusari. Ita Palao citatus Bonac. *tom. tertio de Censur. in partic. disputatione secunda questione 3. punct. 6. sect. 4. n. 6. Laym. l. 1. tr. 5. p. 2. c. 5. n. 8. Molina tr. 3. d. 7. & d. 55. n. 5. Suar. d. 22. sect. 1. n. 35. Sayr. l. 3. c. 27. n. 23.*

⁴⁹⁵ *Hoc omnino dicendum existimo.* **H**oc omnino dicendum existimo. Neque enim fundamentum primæ sententiæ validum est. Satis enim expresserat textus, percussionem in continenti fieri debere tum verbo illo *Inuentum*, tum ratione decidendi: quippe transacto delicto facilius dolor sedari, temperare potest, minusque vindictam excitat, quam cum præsens est oculisque obicitur.

Y

DUBIUM

DVBIVM CXV.

*Qui Clericum turpiter cum uxore, matre, filia, aut
sorore acturum ex industria obseruat, &
secreto expectat, venientemque
percutit, libere est ab
hac censurâ*

496
*Liber non
est.*

Liber non est. Quia occasionem præsen-
tem doloris removere facile poterat, ac
debebat. Ergo dignus non est, ut Ecclesiæ beni-
gnitatem experiatur, quæ immunitatem Cen-
sura concedit ob dolorem conceptum ex oc-
casione percussori inuoluntaria. Et quia textus
exigit ad vitandam censuram, ut percutiat tur-
piter inuentum, hoc est casu, & præter intentionem
inuentum, non tamen de industria requi-
situm. Sic Laym. l. i. tr. 5. p. 2. c. 5. n. 8.

497
Liber est.

Est liber. Quia ea secreta obseruatio, & oc-
cultæ expectatio delinquentis, neque occasio
est, ut ille delinquat: neque impedit, quin tur-
piter agentem inueniat, et si inueniat quæsitum
& expectatum. Ita Bonac. de Cens. in par. d. 2.
q. 3. pun. 6. sect. 4. n. 6. Coninch. d. 1. q. n. 196. Aui-
p. 2. c. 6. d. 3. dnb. 13. casu 16. Molina d. 51. Nauar.
l. 5. consil. iiii. de sent. excom. consil. 41. sine. Et in sum.
c. 27. n. 84.

498
*Hanc sen-
tentiam o-
mnem sane
amplector.*

Fateor mei Pauli Laymani ratione admodum
efficaces esse, sententiæ tamen communi con-
trarium defendenti adherere decerno, casu quo
in expectante, & obseruante dolus absit. Nam
si per dolum, vel fraudem delinquentem Cle-
ricum adduceret, ut in delicto deprehensum
percuteret, minime censuram effugeret huius
Canonis. Equum enim non est ut Ecclesia de-
ceptionibus faueat iniquis. Præterquam quod
in eo euentu non percutit turpiter agentem inuen-
tum sed quæsitum, ac dolose adductum.

DVBIVM CXVI.

*Si superior Religiosi exempti potestatem habeat
eum ab hac censura absoluendi, & renuat ab-
solutiorem impetire: potestne eo inconsulto,
pro absolute impetranda Episcopo subici?*

499
*Nonnulla
suppono.*

Suppono de Prælati consensu posse Episco-
pum Religiosos exemptos ab excommuni-
catione hac absoluere ex Cap. Luminoso 18.
quæstion. 2. ubi habetur, Episcopum posse exer-
cere iurisdictionem de consensu Abbatis in
Monasterio exempto. Quod si Prælati impo-
tens hanc absolutionem præstandi nolit eam
licentiam Religioso concedere, poterit ipse
Religiosus ex tacito suæ Religionis consen-
su Episcopum adire, & ab eo absolutionem
impetrare. Verum si superior Religiosi exem-
pti potestatem habeat eum ab excommunica-
tione aliisque peccatis absoluendi grauis est
difficultas, an possit Religiosus, superiore re-
nuente concedere absolutionem, eo inconsul-
to Episcopo pro impetranda absolutione
subiici?

500
*Potest, qui-
dem.*

Potest quidem. Quia exemptio in fauorem
Religiosorum facta est: Possunt ergo ipsi dede-

re, argum. Cap. Ad Apostolicam, de Regulari,
& Leg. In conscribendo, Cod. de Episc. & Cleric.
Sic Federic. Ioan. de Lignano, & alij relati
à Panormit. ad Cap. Significasti, m. 11. de foro
compet. & à Syluestro verb. Absolutio quinta
num. 2.

Minime potest. Quia hoc privilegium exem-
ptionis non tam in fauorem singulorum Reli-
giosorum, quam totius Religionis est introdu-
ctum: Ergo Religiosi singuli ei cedere non pos-
sunt. Et quia vi huius exemptionis Religio-
si sunt ab Episcoporum iurisdictione extracti
& integrè, ac plenè suis Regularibus Prælati
subiecti. Cederet autem in iurisdictionis Regu-
laris præiudicium, si vnusquisque Religiosus
se pro libito ab ea subtrahere posset. Ita Syl-
uester, alique Doctores, quos refert, ac sequi-
tur Sanchez libr. 4. Decalog. cap. 39. numer. 29.
32. & 36. Molina disp. 61. num. 3. Bonac. tom. 3.
de cens. in par. disp. 2. quæst. 3. punct. 6. section. 5.
num. 9.

Hoc omnino tenendum. Nam ex eo, quod
Archiepiscopus nequit iurisdictionem in suf-
fraganeos exercere nisi in certis casibus, non
possunt suffraganei pro libito, & inconsulto
suo proprio Prælati, Archiepiscopo subici pro
absolutione impetranda. At Episcopus in Re-
ligiosos exemptos minorem habet iurisdictionem,
quam Archiepiscopus in suffraganeos, ut
bene ponderat Panormit. ad Cap. Signi-
ficasti, Ergo minus possunt Diocesano
subiici.

CAPVT XV.

*Circa Excommunicationes
summo Præsuli refer-
endas.*

DVBIVM CXVII.

*Si Index Incendiarius excommunicatum pu-
blice, eiusque absolutio est Pontifici re-
seruata?*

SUPPONO ex Dnb. Sequenti, non
nullum incendiarium ipso in-
re excommunicatum esse, sed circa
excommunicandum per senten-
tiam. Cap. Si quis, & Cap. Fessis, promi-
mam. Quæsierim vero, num contracta excom-
municatione, si Index excommunicatum
publicet, eius absolutio sit Pontifici re-
seruata?

Reseruata non est. Quia eo ipso, quod
incendiarij ab Ordinario excommunicantur,
& publicantur excommunicati, ad
ipsum videtur pertinere posse impetire ab-
solutionem. Sic teste Toletio libro primo
capite trigésimo quinto numero quarto plures
Doctores.

Est